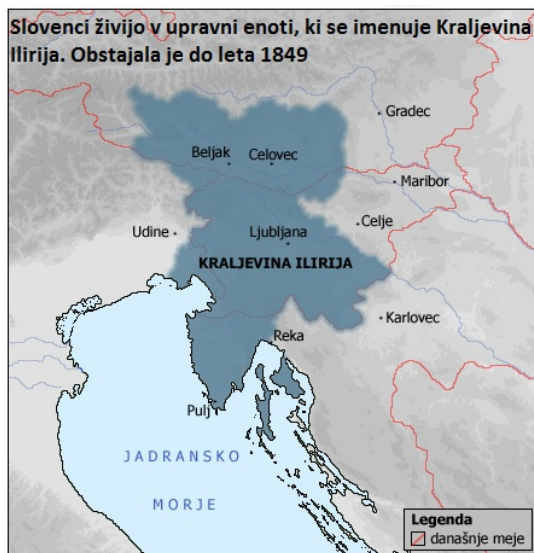

SLOVENCİ V 19. STOLETJU - Slovensko narodno gibanje

Družbenopolitične razmere na Slovenskem v obdobju predmarčne revolucije 1848

Po nekaj letih francoske nadvlade (Ilirske province) so slovenske dežele po dunajskem kongresu zopet postale del habsburške monarhije.

To obdobje imenujemo čas Metternichovega absolutizma. Avstrijska oblast je uvedla strogo cenzuro in policijski nadzor s čimer je poskušala zatreti vse poskuse širjenja liberalnih in narodnostnih zahtev.

Kljub vsemu se je v predmarčni dobi krepila **narodna zavest** – zavest o povezanosti Slovencev v različnih deželah v en narod.

Krepitev nacionalne zavesti med Slovenci

Čeprav dvajsetih in tridesetih letih 19. stoletja še ni bilo veliko ljudi z jasno SLOVENSKO nacionalno zavestjo, se je njihovo število povečalo predvsem med študenti, učitelji in drugimi izobraženci.

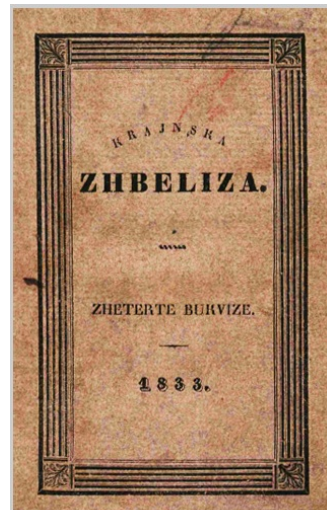
K temu je veliko pripomogel tudi razvoj šolstva. Tako je na začetku stoletja šolo obiskoval vsak sedmi, sredi stoletja pa vsak tretji šoloobvezni otrok. Leta 1869 je bila uvedena osemletna osnovna šola za otroke stare med 6 in 14 let.

Med izobraženci na Slovenskem sta se v predmarčni dobi oblikovala dva tabora

KONZERVATIVNI TABOR	LIBERALNO-DEMOKRATIČNI TABOR
<ul style="list-style-type: none">• Zbiral se je najprej ob Jerneju Kopitarju, kasneje ob dr. Janezu Bleiweisu,• vso pozornost so posvetili kmetu in malemu obrtniku; spodbujali so razvoj obrti in kmetijstva, zavračali pa liberalni kapitalizem in liberalizem nasploh,• možnosti za rešitev nacionalnih in drugih vprašanj so videli v sodelovanju z oblastjo,• zaradi izobraževanja in širjenja strokovnih informacij med kmeti in obrtniki je Bleiweis začel leta 1843 izdajati Kmetijske in rokodelske novice, ki so bile edini slovenski časopis v predmarčnem obdobju.	<ul style="list-style-type: none">• Zbiral se je ob pesniku Francetu Prešerenu,• povezal je svobodomiselne izobražence (Matija Čop, Andrej Smole), ki so bili prepričani, da morajo Slovenci ustvarjati tudi književnost za meščanske izobražene bralce in inteligenco,• literarna dela so objavljali v almanahu Kranjska čbelica (1830–1834), ki je bil zaradi svobodomiselnosti kmalu prepovedan,• zavzemali so se za liberalne svoboščine (na primer svobodo narodov in posameznika) ter zagovarjali potrebo po bolj korenitih spremembah glede položaja Slovencev.

FRANCE PREŠEREN - s svojimi pesmimi je dokazal, da je v slovenskem jeziku ustvarjati največje umetnine

JANEZ BLEIWEIS - menil je, da Slovenci morajo, če se želijo uveljaviti (doseči enakovrednost z razvitimi narodi) razvijati predvsem gospodarstvo.

Naslovna stran četrte izdaje Kranjske čbelice

Kmetijske in rokodelske novice so bile po Vodnikovih Ljubljanskih Novicah prvi slovenski časopis?

Kdo ga je urejal?

Poskušaj prebrati posamezne besede. Kaj opaziš?

S povdarjanjem pojma Slovenija za ozemlje, na katerem živijo Slovenci, je Bleiweis krepil občutek pripadnosti slovenski narodni skupnosti.

Oba kroga sta različno gledala na nekatera vprašanja, a sta se pomembno dopolnjevala in pomembno prispevala k razvoju slovenske narodne zavesti.

RAZVOJ SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA

Večletne besedne boje med slovenskimi jezikoslovci in književniki za nov črkopis imenujemo črkarska pravda ali abecedna vojna.

BOHORČICA

ABDEFGHIJKLMNOPRŠŠHSSHTUVZ ZH
a b d e f g h i j k l m n o p r š h s s h t u v z z h

METELČICA

ABDE€FGHMIŠJKLĽMNNOOPRSWЧЗХТУVηϥ
a b d e € f g h h i š j k l Ľ m n n o o p r s w ч з х т u v η ϥ

DAJNČICA

ABCDEF GHI JKLMNNOPRSBZXTUYVϥ
a b c d e f g h i j k l m n η o p r s b z x t u y v ϥ

GAJICA

ABCČDEFGHIJKLMNOPRSŠTUVZŽ
a b c č d e f g h i j k l m n o p r s š t u v z ž

V 2. polovici 19. stol se je postopoma uveljavila Gajica, ki jo uporabljamo še danes.

Tudi na Slovenskem se pojavijo ideje ilirskega gibanja - ILIRIZEM

V prvi polovici 19. stoletja se je pojavila ideja o kulturnem, jezikovnem in političnem povezovanju Južnih Slovanov.

Ti naj bi se postopoma zlili v en narod z enim knjižnim jezikom.

Gibanje je zagovarjalo napačno idejo o slovanski avtohtonosti na Balkanu (Iliri = Slovani).

Največji zagovornik ilirizma je bil Hrvat Ljudevit Gaj. Na Slovenskem je ideja imela malo privržencev (Stanko Vraz).

Škof ANTON MARTIN SLOMŠEK

S pomočjo besedila v učbeniku (zadnji odstavek na strani 111 in prvi odstavek na strani 112), ugotovi vlogo/zasluge Antona Martina Slomška pri krepitevi slovenske narodne zavesti.